

zeeuwind

35 jaar

Zeeuwind: al 35 jaar dé energiecoöperatie van Nederland!

Inhoud

10

22

_6

'De kracht van Zeeuwind? Tegen de stroom in toch doorgaan'

_4 Column
Connie Paasse

_5 Oproep wedstrijd toekomst Zeeuwind

_6 Terugblik: zó startte Zeeuwind

_10 35 jaar Zeeuwind in beeld

_12 Zeeuwind in de media

_14 Ontwikkeling windturbine

_16 Zeeuwind: zoveel meer dan wind

_20 Onze coöperatie

_22 Wonen in een tiny house

_24 Resultaten ledenonderzoek

Milieuverlichting

Lange tijd heeft bij ons op kantoor een poster gehangen uit de begintijd van Zeeuwind. Met daarop de voor mij cryptische tekst: 'Milieuverlichting voor iedereen'. Toen ik daarover mijn wenkbrauwen fronste, kreeg ik een bijna verontwaardigde reactie van een van de collega's. Duurzame elektriciteitsproductie betekent toch minder druk op het milieu? En wat is er mooier dan je huishouden voorzien van duurzame elektriciteit? Zo simpel kan het zijn. Ik moest er weer aan denken bij het zien van de voorpagina van deze Zeeuwind Nieuws. Tussen de voorpagina's van 35 jaar Zeeuwind Nieuws staat ook deze slogan er weer prominent tussen.

In mijn beleving is dit thema actueler dan ooit. Geopolitieke spanningen en marktwerking hebben de prijs van energie enorm opgedreven. Elektriciteit voor iedereen is met deze prijzen niet langer vanzelfsprekend. Huishoudens met lagere inkomens – maar inmiddels ook met een middeninkomen – komen met de huidige energieprijzen financieel in de problemen. Datzelfde geldt voor bedrijven, waar de energiekosten in korte tijd enorm zijn gestegen. Het kan toch niet zo zijn dat een zorgeloze energievoorziening straks alleen voor de rijken onder ons een gegeven is?

Wat bij mij wringt is dat de hoge prijzen worden bepaald door de markt voor fossiele brandstoffen zoals olie en gas. Maar deze prijzen hebben wij volstrekt niet nodig voor een gezonde bedrijfsvoering. Alleen: wij kunnen vanwege onze afhankelijkheid van wind en zon geen stabiele levering garanderen. En de tekorten bepalen de prijs die binnen de markt wordt doorberekend. Wat mij betreft is de uitdaging voor Zeeuwind om met opslag en vraagsturing de elektriciteitsvoorziening zo te beïnvloeden dat wij niet langer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen. Dan maken wij ook 35 jaar na oprichting de slogan waar dat wij echt betaalbare milieuverlichting bieden aan iedereen!

_Teus Baars
Directeur/bestuurder Zeeuwind

- _26 Geslaagde ledendagen
- _28 Kort Nieuws
- _30 Hoe verduurzaam je je huis?
- _31 Zeeuwind geeft muzikale boost aan speciaal onderwijs

Connie Paasse: 'Welke keuzes gaan we maken?'

Na dertig jaar in de chemie te hebben gewerkt, had ik de behoefte om het roer om te gooien. Ik wilde dichter bij huis impact maken en een bijdrage leveren aan de grondstoffentransitie. Die transitie loopt zo'n tien tot vijftien jaar achter op de energietransitie. In 2020 kreeg ik de kans om directeur te worden van de Green Chemistry Campus in Bergen op Zoom, waar start-ups en scale-ups in de groene chemie hun technologie en bedrijf verder kunnen ontwikkelen. Nu maken we bijna alle chemicaliën nog van fossiele grondstoffen, zoals olie en gas. Er is veel werk te verzetten om over te stappen naar biobased en circulaire grondstoffen zoals uit suikerbieten, zeewier of afval.

Daarbij zie ik grote overeenkomsten met Zeeuwind. Bij de grondstoffentransitie zijn er nu nog weinig partijen betrokken, is er veel weerstand, is het moeilijk geld bij elkaar te krijgen en staat de technologie nog in de kinderschoenen. Net zoals dat indertijd bij Zeeuwind het geval was. Toch is het belangrijk dat kleine partijen bij dit soort transitie het voortouw nemen. Zij zijn de padvereffenaars, innovatoren en early adaptors. Die heb je nodig om de overheid aan boord te krijgen. Die geven die initiatieven een boost en daarna volgen de grote investeerders stap voor stap. Die grote partijen en bijbehorende volumes heb je nodig om het verschil te maken.

Strategische vraagstukken

Zeeuwind staat nu zelf voor een heel andere keus. Bij wind- en zonne-energie is de transitie echt op gang gekomen, is de technologie volwassen en de markt ook. Grote partijen stappen in en daarmee staat Zeeuwind voor de vraag: wat is onze positie en waar gaan we ons in de toekomst op richten? Wordt dat het verduurzamen van bedrijven en huizen, zoals we dat met Energiek Zeeland doen? Of de balans op het net, door vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen? Of de opslag van energie, via batterijen of waterstof? Dat zijn de strategische vraagstukken waar we nu voor staan.

Als raad van commissarissen helpen we Zeeuwind met onze kennis en ervaring hierover mee te denken en de juiste vragen te stellen. We hebben een goed beeld

nodig van de kansen en risico's die aan de verschillende keuzes kleven. Daar speelt de actualiteit ook een rol in. De geopolitieke situatie laat zien hoe verweven de beschikbaarheid van energie en grondstoffen met ons dagelijks leven is. Dit geeft des te meer bestaansgrond aan een regionale organisatie als Zeeuwind, die voor en met de Zeeuwen werkt aan lokale energie. Ik voel me bevoorrecht dat ik daar in mijn nieuwe rol bij Zeeuwind aan kan bijdragen. En ook privé probeer ik dat. In Wemeldinge wonen we in de voormalige gereformeerde kerk, waar we veel aan verbouwd hebben: zoveel mogelijk isoleren, zonnepanelen op het dak en zuinig zijn met energie. Ook probeer ik mijn vleesconsumptie te beperken.

Samen maken we verschil

Wat mij betreft houdt Zeeuwind een blijvende kartrekkersrol in het Zeeuwse energielandschap. Een organisatie die partijen bij elkaar brengt, weet te enthousiasmeren en laat samenwerken. Die er oog voor heeft of iedereen wel mee kan komen en of er draagvlak is. Ik wens ons allemaal dan ook veel wijsheid, moed en doorzettingsvermogen toe om hard te blijven werken aan de urgente energietransitie in een wereld waarin crisissen als corona en Oekraïne ook onze aandacht opeisen. Ik ben ervan overtuigd dat we samen het verschil kunnen maken.

Prijsvraag: waar staat Zeeuwind over 15 jaar?

Dit jaar vieren we het 35-jarig bestaan van Zeeuwind. Een mijlpaal waar we trots op zijn en waar we uitgebreid bij stilstaan. We kijken terug op de prachtige dingen die we hebben bereikt in 35 jaar.

Toch zijn we nog lang niet klaar. Zolang de energietransitie nog in volle gang is, blijven wij onverminderd relevant.

De ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo op en af en toe zouden we best een glazen bol willen hebben. Hoe ziet de wereld er over 15 jaar uit? Welke rol heeft Zeeuwind gespeeld? Hoe ziet de vereniging eruit en hoe vieren we ons 50-jarig bestaan?

Doe mee aan de prijsvraag

Heb jij een vooruitziende blik? Een wens voor de vereniging of een hele grote fantasie? Doe dan mee aan de prijsvraag en beantwoord de vraag: waar staat Zeeuwind over 15 jaar?

Hoe kan je meedoen?

Beantwoord de vraag door het op te schrijven in een essay. Verbeeld het met een tekening of met een animatie. Vertel het ons via een videoboodschap of deel het met een moodboard.

Stuur je inzending in voor 10 september 2022.

De leukste, meest originele en/of meest inspirerende inzendingen krijgen een plek in de wintereditie van dit magazine. De leden van het magazine kiezen uit de selectie een winnaar, die een duurzame prijs ontvangt.

Stuur je inzending in via e-mail info@zeeuwind.nl of via ons postadres: Postbus 5054, 4380 KB Vlissingen

Terug- blik: *zó was het de eerste jaren*

Een energiecoöperatie beginnen. Dat klinkt makkelijker dan het is. Vier betrokkenen van 'het eerste uur' blikken terug op de beginjaren van Zeeuwind. Wat dreef hen zich voor deze duurzame coöperatie in te zetten? Welke obstakels vonden ze op hun pad en hoe kijken ze naar de toekomst? "Dat het zo groots zou worden, had ik nooit durven dromen."

Liesbeth Verboven betrokken bij de oprichting

Zoals elk plan, begon het allemaal met een idee. Een idee om windmolens te gaan bouwen in Zeeland. De man van Liesbeth Verboven, Fons,

*'Het begint
allemaal met
bewustwording:
zo kunnen we
niet doorleven'*

reisde daarvoor met Jan de Vries en een paar anderen naar Denemarken om inspiratie op te doen. "Eenmaal thuis zijn ze met PZEM gaan praten en zij wilden wel meewerken. Met een groepje enthousiastelingen hebben we toen een vereniging opgericht en allemaal 750 gulden in een pot gestopt. Om leden te werven hebben we flyers gemaakt en zijn die gaan rondbrengen. Eerst in de buurt van Goes, later in heel Zeeland. Zo is het begonnen."

Ieder z'n expertise

"We waren allemaal vrijwilligers", vervolgt Liesbeth. "Ieder bracht zijn eigen expertise mee: mijn man was technicus, Jan wist veel van het milieu, Paul Weststrate hield toezicht op de financiën en burgemeester Edith Hoogendijk had allerlei nuttige contacten. Zelf was ik nog een tijdje manusje van alles op kantoor. De eerste drie molens werden gebouwd in Rilland-Bath. We hoopten maar dat het flink zou gaan waaien – het geld moest immers wel terugverdiend worden. Bovendien was er veel achterdocht bij mensen en ook aan PZEM wilden we laten zien: dit werkt!"

Anti-kernenergie

Liesbeth had een sterke drijfveer om zich voor windenergie in te zetten: "Ik ben echt faliekant tegen kernenergie. Het kan toch niet zo zijn dat we toekomstige generaties opzadelen met al dat afval? Terwijl het met wind, zon en water duurzaam kan. Vroeger waren we thuis al milieubewust bezig: lampen uit, deuren dicht en kort douchen. Het lijken kleine dingen, maar ze zijn toch belangrijk. Zodra het kon hebben we ons huis goed geïsoleerd en kregen we zonnepanelen op het dak. Nog steeds overtuig ik anderen graag om hier ook voor te kiezen. Of zeg ik tegen mijn kleinkinderen: doe een trui aan en zet de verwarming lager. Ook op scholen en in kantoorgebouwen. Het begint allemaal met bewustwording: zo kunnen we niet doorleven."

Terugkijkend is Liesbeth vooral positief over de vele medewerking die Zeeuwind kreeg van gemeenten en de provincie. "Een grote tegenvaller was dat het allemaal zo lang duurde door de vele bezwaren en eindeloze procedures. Mensen willen wel anders, maar niet in hun achtertuin. Voor de toekomst gun ik Zeeland het allerbeste. Ik hoop dat mensen hier open blijven staan voor innovaties en nieuwe ontwikkelingen. Niet zo veel 'ja, maar', maar gewoon doen!"

*'Ze vonden
windenergie
een uit de hand
gelopen hobby'*

Joop Lasseur oud-bestuurder

Jarenlang werkte Joop Lasseur voor de olie- en gasindustrie in het buitenland. Terug in Nederland, net met pensioen, wilde hij zich inzetten voor energie uit onuitputtelijke bronnen. "Zeeuwind was toen al een succesvolle onderneming met een stevige basis van meer dan duizend leden. Daarvan waren er zo'n vijftientig actief als projectontwikkelaar, molenaar, bestuurslid en in ondersteunende rollen. Uitbreiden van windenergie lag bij de overheid moeilijk door gebrek aan visie en steun in de maatschappij. Ook was Zeeuwind na bijna vijftien jaar toe aan verjonging en konden ze wel een frisse blik gebruiken. Op verzoek van het bestuur heb ik toen een analyse gemaakt van wat er moest gebeuren om de organisatie klaar te maken voor verdere groei. Vervolgens mocht ik dat plan uitvoeren."

In gesprek blijven

In die tijd stonden de meeste windturbines op landbouwgrond. "Veel tijd waren we dan ook kwijt

met praten: landeigenaren overtuigen om een molen op hun land te plaatsen, draagvlak creëren bij buurtbewoners en steeds maar in overleg met de gemeenten en provincie over de benodigde vergunningen. Ze vonden ons maar lastig, zagen windenergie als een uit de hand gelopen hobby. Maar groei betekende: meer windparken met grotere molens, dat was onze ambitie. De uitdaging was de zaak gaande te houden – ook als het niet ging. Een goede verstandhouding opbouwen met alle betrokken partijen kostte soms wel jaren."

Joop liet zich wel eens ontmoedigen door de vele obstakels die er waren. "Maar als ik dan zag hoe snel de techniek zich ontwikkelde en welke projecten er elders werden gerealiseerd, dan inspireerde mij dat weer. Rond 2003 was ik medeoprichter van de NWEA, waarin allerlei windenergieclubs samen optrokken. Dan sta je sterker en word je een serieuzere gesprekspartner. Wat ook hielp is dat rond 2007 de provincie Zeeland 'om' was en een goede partner is gebleven. Uiteindelijk staat of valt groei toch met draagvlak en overheidssteun."

Kroon op het werk

In 2010 nam Joop afscheid. "Op een gegeven moment is het tijd voor de volgende generatie. Ik ben er trots op dat we een goed werkende ploeg van betrokken medewerkers hebben kunnen opbouwen en samen flink wat projecten konden opleveren. Hoe ik de toekomst van Zeeuwind zie? Focussen op hoofdzaken en optrekken met betrouwbare partners, zo kun je de waarde van Zeeuwind keer op keer bewijzen en onze reputatie sterk houden. Kijk maar naar de samenwerking met Delta Wind, waarmee we Windpark Krammer hebben gerealiseerd. Dat zie ik echt als een kroon op al het werk. Rond 2000 had ik daar niet over durven dromen."

Peter Louwerse

ook actief bij ZMf

Eind jaren negentig hoorde Peter Louwerse van het bestaan van Zeeuwind. "De toenmalig burgemeester van Veere, Adrie de Bruijn, was destijds voorzitter van de coöperatie. Ik was toen al raadslid voor GroenLinks en actief bij de Zeeuwse Milieufederatie (ZMf). Dat ligt natuurlijk allemaal erg in elkaars verlengde. Mijn drijfveer was altijd de zorg voor het milieu."

Samen optrekken

ZMf is een federatie waarin allerlei natuur- en milieuorganisaties samen optrekken. Ook het realiseren van duurzame energie kun je volgens Peter niet alleen. "Binnen een coöperatie kun je kennis delen en is de professionaliteit aanwezig om alles te regelen. Zeeuwind was en is daar als coöperatie heel succesvol in. Eerlijk gezegd had ik gehoopt dat er meer wind op land mogelijk zou zijn – zoveel weerstand en bezwaren had ik niet verwacht. In veel projecten trokken ZMf en Zeeuwind actief samen op. Dankzij Zon Effect lagen in korte tijd duizenden zonnepanelen bij particulieren op de daken. Zelf was ik in 2002 in Serooskerke de eerste. Ook sloegen we de handen ineen bij

het project Warmte Effect. Dat richtte zich op het minimaliseren van het gasverbruik in woningen, onder andere door isoleren en het installeren van warmtepompen. Verder was er samenwerking in het Energieservicepunt Zeeland: hét platform om Zeeuwse initiatieven op het gebied van lokale, duurzame energie en energiebesparing te ondersteunen, verbinden en positioneren."

Te risicomijdend?

Peter werd bestuurslid van Zeeuwind in de tijd dat Windpark Krammer werd ontwikkeld. "Dat was een lastig proces. Geregeld hebben we ons toen achter de oren gekrabd of het wel goed zou aflopen. Dat het toch is gelukt, daar mogen we trots op zijn. Terugkijkend denk ik dat we in die eerste jaren soms wat te bescheiden waren en erg risicomijdend hebben geopereerd. Maar we hadden ook weinig mensen. Het heeft daardoor lang geduurd voor we op stoom kwamen. Dat gaat nu beduidend beter. De kracht van Zeeuwind zit 'm in het betrekken van omwonenden en mensen laten meeprofiteren. Tegen de stroom in toch doorgaan. Die aanpak is succesvol – laten we dat volhouden."

*'De kracht
van Zeeuwind?
Tegen de stroom in
toch doorgaan'*

'Ondanks de urgentie ontbreekt het aan draagvlak en politieke wil'

Niek Tramper

al 14 jaar medewerker

Niek Tramper werd al in 1989 lid van Zeeuwind. "Ik weet nog dat ik destijds 750 gulden inlegde en dacht: zie ik dit geld ooit nog terug? In 2007 werkte ik bij Delta als projectleider van het Testveld Kleine Windturbines in Schoondijke. Zo kwam ik in contact met John Springer van Zeeuwind. Op verzoek van John heb ik gesolliciteerd bij Zeeuwind. In 2008 werd ik productiemanager – een nieuwe functie. Er waren toen maar vier medewerkers op kantoor. Coördinator Adrie van 't Westeinde was, net als ik, net begonnen. Als productiemanager houd ik alle windparken operationeel: ik controleer de productie, het onderhoud, zorg dat storingen worden verholpen en handel de contracten en facturen af."

Vol passie en idealisme

Werken bij een coöperatie was voor Niek een bewuste keuze. "Ik houd van de interactie met de leden en hun passie. Vooral in de beginjaren was die heel sterk – dat mis ik nu weleens. Indertijd bestond het bestuur nog uit zeven mensen die overall verantwoordelijk voor waren. Dat waren echt idealisten. Later kwam het bestuur meer op afstand en nu is de hele structuur gewijzigd met één directeur/bestuurder en een raad van commissarissen. Het was effectiever toen Zeeuwind met één mond sprak en niet met zeven mensen om de tafel zat."

Prestatie van formaat

Voor Niek was Windpark Krammer een prachtige uitdaging. "Daar kon ik echt mijn tanden in zetten. De ontwikkeling van Krammer was een ambitieus en gewaagd plan – het is een prestatie dat we dat hebben kunnen realiseren. Door ons portfolio kunnen we nu serieus meepraten met grote partijen als Eneco of Vattenfall. Wat dat betreft vind ik het jammer dat er nu nog maar weinig kansen zijn voor wind op land: het draagvlak is beperkt en de politieke wil ontbreekt – uitzonderingen daargelaten. Ik hoop echt dat we die 700 MW uit de RES gaan halen. We zeggen wel dat de energietransitie urgent is, maar ondertussen ervaren we veel tegenwerking. Wat dat betreft wens ik Zeeuwind en haar leden voor de toekomst veel activisme toe."

35 jaar Zeeuwind in beeld

De nieuwe windmolen aan het Goese Sas op de foto van Pieter Honhoff

Turbine aan Goese Sas Grootste windmolen Zeeuwind in gebruik

GOES - Een klapperend tentzeil, een huiltende wind, het geklepper van touwen langs de masten van bootjes in de jachthaven, opwaaiende jaspanden: beter kon de entourage niet zijn bij de ingebruikname van een windmolen. Zaterdag stelde wethouder ing W. G. van de Ree aan het Goese Sas de vijfde windmolen van de vereniging Zeeuwind in gebruik. Het is meteen het grootste exemplaar van de coöperatie: de stalen kolos is een 250 kW-molen. De energie wordt geleverd aan het elektriciteitsnet van Delta Nutsbedrijven.

Tot nu toe exploitteerde Zeeuwind vier molens van elk 75 kilowatt. Drie bij Bath, een vierde in Oostburg. De Zeeuwse windmolenvereniging heeft nog meer plannen: molens bij Westkapelle en Wissenkerke. De nieuwe molen is van Deens fabrikant. Denemarken is koploper op het gebied van windenergie. Daar leven de windmolens in totaal 250 megawatt, vertelde Chr. Zijdeveld van de Vereniging ODE (Organisatie voor Duurzame Energie). Tachtig procent van de mo-

lens wordt geëxploiteerd door verenigingen als Zeeuwind. De molen bij het Goese Sas is 30 meter hoog, de rotordiameter is 26 meter. Met de turbine kan een jaarproductie worden gehaald van 550.000 kilowatt-uur, voldoende voor de energiebehoefte van bijna 200 gezinnen. Voorzitter mevrouw E. J. Hoogendijk-van Duijn van Zeeuwind wees erop dat er nu ruim 600 leden zijn, die samen 1700 leningen van 150 gulden hebben verstrekt aan Zeeuwind. Daarvoor ontvangen de leden een normale rente.

Nederland heeft intussen 28 windmolenverenigingen, die samen goed zijn voor 5000 leden. Zeeland bevindt zich in een goede positie, omdat Zeeuwind destijds met de PZEM een gunstig contract heeft: kunnen afsluiten over de vergoeding. Het nutsbedrijf betaalt Zeeuwind 18 cent per kWh. Voor dit bedrag is het rendabel om schone energie aan het net te leveren. Of, zoals wethouder Van de Ree het samenvatte: „Wie windmolens zaait, zal energie oogsten“.

Uitbreiden van State de bouwstop voor het windmolenpark niet teruggedraaid heeft, hoopt de vereniging Zeeuwind in het najaar nog toestemming te krijgen om de turbines te plaatsen.

foto Pieter Honhoff

Strijd om windmolens nog niet over

van onze verslaggeefster

BROUWERSHAVEN - De Raad van State zag dinsdag nog geen aanleiding de vergunning voor de bouw van vier windmolens bij Dreischor te herstellen, die eerder door de rechtbank in Middelburg was vernietigd. Toch wanhoopt J. Springer van de vereniging Zeeuwind niet. De Raad van State heeft zich slechts uitgesproken over een onderdeel van de uitspraak van de president van de Middelburgse rechtbank, namelijk het schorsingsverzoek. Het hoger beroep over de kern van de uitspraak van de rechtbank dient over vier weken. „Normaal duurt dat minstens een jaar“, zegt Springer. „Ik put hoop uit het feit dat het hoger beroep zo spoedig wordt behandeld. Ik denk dan ook nog steeds dat we die molens zullen bouwen.“ De Natuur- en Vogelwacht

Schouwen-Duiveland vocht in december vorig jaar met succes de bouw aan van vier windmolens bij Dreischor. Zeeuwind heeft eerder aangekondigd dat de vereniging failliet gaat als de al gestarte bouw van de turbines niet kan worden afgerond.

Geen bezwaar

De gemeente Brouwershaven, die de bouwvergunning volgens zowel de Middelburgse rechtbank als de Raad van State op formeel-juridisch onjuiste gronden heeft verstrekt, is los hiervan een nieuwe artikel-19-procedure gestart om de bouw van de windmolens mogelijk te maken. „Het college heeft inmiddels een verklaring van geen bezwaar gevraagd bij de provincie. Als de provincie dezelfde lijn voortzet, verwacht ik dat die verklaring wordt afgegeven“, vertelt burgemeester A. P. de Haan. Volgens haar zijn tegen de

bouw 'enkele bezwaren' binnengekomen in verband met de aantasting van het landschap en overlast voor vogels. „De termijn is nu afgesloten. Maar hoe lang de procedure duurt, met alle wettelijke termijnen die in acht moeten worden genomen, weet je nooit.“ De Haan meent zelf dat de beoogde plaats van het windmolenpark de meest geschikte is in de omgeving. Zij noemt het 'kapitaalvermieting' als de molens niet afgebouwd kunnen worden.

Subsidie

Om voor de 750.000 gulden subsidie van de Novem in aanmerking te komen, moet Zeeuwind de bouw van de turbines (kosten 2,5 miljoen gulden) op 15 mei dit jaar hebben afgerond. Volgens Springer kunnen de molens half mei geplaatst zijn als de Raad van State binnen vier weken een

gunstige uitspraak doet. „We moeten het beton nog storten, dat duurt een week. Daarna moet het vier weken uitharden. De molens staan in een week overleind“, berekent Springer. „En als het beroep niet goed uitvalt, krijgen we de bouwvergunning waarschijnlijk wel in de nieuwe ronde. De gemeente zal niet dezelfde procedurefout maken.“

In dat geval stapt Springer naar de Novem met een verzoek om de subsidie alsnog te honoreren. „Dit is overmacht“, oordeelt hij. „Ik verwacht dat men clementie geeft.“ Het juridische gevecht 'van een natuurorganisatie tegen een milieuorganisatie' is voor hem 'één grote, bittere teleurstelling'. „De Natuur- en Vogelwacht heeft pas bezwaar ingediend toen de bouw al bijna gereed was. Ze hadden ons niet harder kunnen treffen.“

Leven van de wind!

Om vaart te zetten achter een aantal van haar projecten is Zeeuwind op zoek naar een

Projectontwikkelaar (m/v)

24 à 30 uur per week

De coöperatieve windenergievereniging Zeeuwind heeft 1200 leden en is (mede) eigenaar van 10 windparken op verschillende locaties in de provincie Zeeland. Hiermee wordt jaarlijks ruim 35 miljoen kilowattuur groene stroom geproduceerd. Het bestuur wordt ondersteund door een professioneel bureau, waar momenteel 4 medewerkers aan verbonden zijn.

ter ondersteuning van de projectcoördinator. Dit betreft een tijdelijke aanstelling voor een jaar. Na een inwerkperiode wordt hij/zij verantwoordelijk voor de voorbereiding van de aan hem/haar toevertrouwde windenergieprojecten, waarbij het takenpakket bestaat uit het:

- Voeren van overleg met diverse betrokkenen zoals grondeigenaren, gemeenten, provincie, milieuorganisaties, stedenbouwkundige bureaus, waterschappen etc.
- Adviseren van de projectcoördinator m.b.t. de juiste voorbereiding van de windenergieprojecten van Zeeuwind m.n. op het gebied van planologie, natuur en landschappelijke aspecten.
- Inhoudelijke bijdrage leveren aan de vergunningaanvragen m.b.t. de landschappelijke indeling van projecten en het berekenen van mogelijk geluid- en schaduwinde.
- De voortgang en uitvoering bewaken van diverse projecten en procedures.

Voor deze tijdelijke functie zijn wij op zoek naar een collega met:

- Minimaal een HBO werk- en denkniveau.
- Affiniteit voor duurzame energie in het algemeen en windenergie in het bijzonder.
- Ervaring op het gebied van bestuurlijke besluitvorming.
- Aantoonbare capaciteiten om gestructureerd en resultaatgericht te werken.
- Ervaring met en plezier in het verrichten van projectmatige werkzaamheden.
- Uitstekende communicatieve vaardigheden in woord en geschrift.

Bent u creatief, initiatiefrijk en breed inzetbaar en vindt u de ontwikkeling van duurzame energie belangrijk? Dan zijn wij op zoek naar u!

Zeeuwind biedt u een tijdelijk contract voor een jaar. De salariering is afhankelijk van leeftijd en ervaring (min. € 2.242,- en max. € 3.094,-) bij een 36-urige werkweek.

Sollicitatiebrieven kunt u binnen 14 dagen richten aan het bestuur van de Coöperatieve Windenergievereniging Zeeuwind, postbus 5054, 4280 KB Vlissingen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met dhr. John Springer, telefoon (nummer). E-mail: zeeuwind@zeelandnet.nl

Zeeuwind zet zich voor zonne

door Rinus Antonius

GOES - De Zeeuwind wil de veldslag slaan. Naast het bouwen van windenergie wordt ook mogelijk is op zonne-energie. Zeeuwind heeft Zeeuwind vrijgemaakt. Op zijn volgende jaar verwachten. Coördinator Scheuerman van denkt aan het opzetten van keel projectjes van het Solaris Greenpeace; het aan zonnepanelen tegen trekkelijke prijs. „Het bedoeling dat we instantie een hele buidel met zonnepanelen zal meer het benutten individuele burgers

Het uitbreiden van zonnepanelen met zonne-energie. Scheuerman in Vlissingen van Zeeuwind staat het bevorderen van zonne-energie - en dus fossiele brandstoffen. Zon is voorlopig bij voor de coöperatieve is windenergie hoofzaak. Momenteel Zeeuwind 19 molens schillende plaatsen in de provincie, die samen een productie van 6,64 miljoen is 15 procent van het energievermogen in Zeeland rekent Scheuerman brengt van 15 miljoen wattuur.

Dat is overigens te werk. De productie hankelijk van de wind. Dat blijkt uit berekeningen van de meest succesvolle jaren: 10,2 miljoen uur in 1990 en 9,7 miljoen uur in 1999. „Wij willen een natuurproduct, dat ook een natuurproduct is. Meer productie is belangrijk. „Daarom komen op die plaatsen voor nieuwe zonnepanelen voor het geven van een impuls aan de bevolking. „We maken, in 1999 resultaat van ruim 2 miljoen uur. Het is, is tot nu toe al eigen vermogen toe. De opgewekte stroom Zeeuwind grote delen van de Nutsbedrijven. De

Techniek zet zonne

door Edith Ramakers

MIDDELBURG - De deelnemers aan de tweede editie van de zonnebootrace in Middelburg houden ervan om over de nieuwste technieken in de duurzame energie te praten. Want door 'het efficiënt afgeven' van het vermogen of de montage van een slim vormgegeven propeller kan er gratis snel gevaren worden en komt het beste idee of ontwerp in de onderlinge strijd vanzelf bovendien.

Maar dan moet alles wel meezitten: een sterke ketting, zonnig weer en duidelijke reglementen. En die ideale omstandigheden waren zaterdag niet allemaal aanwezig.

De zon scheen wel volop, de strijd was vriendschappelijk en de zonnebootrace was leuk om naar te kijken. De lichtgewicht stuurmannen en -vrouwen kozen de gerichtste route. De zonnepanelen, die op de bootjes bevestigd waren, kantelden bij elke wending naar de zonzijde. Het initiatief van het Zeeuwse

Platform Duurzame Ontwikkeling, Zeeuwind, de Hogeschool Zeeland, Maretec en het technocentrum sloeg aan. Toch liet de techniek enkele deelnemers in de steek. Een bootje verloor plots snelheid en moest aanleggen omdat er wier tussen de propellers was gekomen en een ander kon ze niet voortzetten.

agenda

STREEKACTIVITEITEN

GOES - Parkeerplaats Hollands Hoeve, 21.30-23.30 uur: Met Nanning-Jan Honingh op zoek naar vleermuizen. Informatie en aanmelding IVN-De Bevelanden 0113-232302 of 220559; HANSWEERT - Kaj Munk, 13.00 uur: Seniorensoos; Muziektuin aan de boordijk, 19.30 uur: Openluchtconcert Scheldegalm; HEINKENSZAND - De Stenge, 19.15 uur: Bridgen bij de Bridgeclub Borsele; Achter de Hervormde kerk, 19.30 uur: Prijsklaverjassen; KAPELLE - De Vroone, 09.30 uur: Schildersclub; 10.00 uur: Internationaal dansen; 13.00 uur: Soos, biljarten; 14.30 uur: Gymnastiek; Zaal Groenewoud, 16.45-17.45 uur: Bewegen voor carapatënten;

KRUININGEN

13.00-17.00 uur: Schiedamsche Zwermbad Den Haag; 19.30 uur: SCHORE - Doelbewogen voor Sint-Maart; Centrum, 18.30 uur: STAVEISE - 18.30-19.00 uur: Stichting actief WEMELDING - 10.00 uur en 11.00 uur: Biljarten en kaart; YERSEKE - 10.30 uur: Biljarten; 13.30 uur: Biljarten; Het Trefpunt, 1

Wind richt nu ook op e-energie

Vereniging
leigels uit-
nuttent van
onderzoek
p het gebied
Voor dat on-
wind geld
ijn vroegt
resultaten t
inator Wil-
n Zeeuwind
ten van en-
in de geest
project van
scheiden van
an een aan-
let is niet de
n eerste in-
rt gaat be-
nalen, maar
naden van
zijn."

de activitei-
ge past vol-
de doelstel-
land. Daarin
n van duur-
is het terug-
gebruik van
n - centraal.
ijzaak, want
de vereniging
nog steeds
teel beheert
n op ver-
in de pro-
n vermogen
gawatt. Dat
de doelstel-
il. Voor 2000
op een op-
liljoen kilo-

melijk gis-
is sterk af-
hoeveelheid
uit de op-
te afgelopen
kilowattuur
n kilowatt-
oogsten een
zijn afhan-
zegt Scheu-
eeren vindt
n levert in-
en we in-
e projecten,
energie, en
n informatie
De winst die
een positief
200.000 gul-
tijd aan het
gevoegd."

oom levert
en aan Del-
e opbrengst

van vier molens (bij Bath en in het Sloegebied) gaat echter naar het nutsbedrijf van Maastricht, dat méér geld voor de zogenaamde groene labelstroom blijkt over te hebben dan het eigen Zeeuws nutsbedrijf. Scheuerman vertelt dat Zeeuwind de ambitie heeft om in het kader van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt zelf rechtstreeks te gaan leveren aan de verbruikers, met gebruikmaking van het transportnet van Delta Nutsbedrijven.

„Voor ons is de grote vraag welke prijs de netwerkbeheerder gaat vragen. En de leveringsplicht moet op de een of andere manier opgevangen worden. Dat is voor windenergie een probleem. Het waait niet altijd hard genoeg en soms te hard."

Windsenergie is ten opzichte van de klassieke energie nog altijd duurder. Scheuerman wijst erop dat de prijs van groene stroom langzaam maar zeker in de richting van die van grijze stroom gaat. Hij signaleert dat door allerlei ontwikkelingen op de elektriciteitsmarkt de elektriciteitsprijs wel onder druk staat.

„We zullen er hard aan moeten werken om de prijs van windstroom ook omlaag te krijgen."

06

'Als onze activiteiten ertoe zouden leiden dat Delta wat groener wordt, dan is dat mooi meegenomen'

Trees Janssens, directeur Zeeuwind

Zeeuwind als motor van duurzame energie

Met 1500 leden is Zeeuwind de grootste windcoöperatie van Nederland. Toch heeft de duurzame energieproducent zich tot nu toe nogal op de achtergrond gehouden. Onder aanvoering van de nieuwe directeur, Trees Janssens, gaat dat veranderen.

De ambitie is duidelijk. Trees Janssens, begin dit jaar aangetreten als directeur van Zeeuwind, wil van de windenergiecoöperatie hét duurzame energiebedrijf van Zeeland maken. Met windturbines op het land (en waarom ook niet op zee), met zonne-energie en met mogelijk andere vormen van duurzame energie.

Janssens is zich er van bewust dat energiebedrijf Delta zich ook op deze markten beweegt. „Maar er is één groot verschil: bij ons is het core business. En als onze activitei-

ten ertoe zouden leiden dat Delta wat groener wordt, dan is dat mooi meegenomen."

Een plan voor de plaatsing van een of meer windturbines leidt al gauw tot bezwaren van omwonenden die horizonvervuiling en geluidsoverlast in het gedng brengen. „Jammer en onnodig", vindt Janssens. Ze rekent het tot haar taak bijvoorbeeld door omwonenden recht te laten profiteren van een windmolen bij hun huis. Geef ze maar een cent korting op de kilowattuurprijs. Het gaat erom te bereiken dat mensen zich er echt betrokken bij voelen en zo'n molen gaan zien als hun dorps- of wijkmolen en zo gaan nadenken over duurzaamheid."

„Er zijn op dat vlak veelbelovende initiatieven, zoals het project Duurzaam Diekendamme in de gemeente Borsele.

De provincie vaart een andere koers. Mede om problemen door

een gebrek aan draagvlak te voorkomen, is besloten tot een concentratiebeleid. Janssens: „Er stonden eerst maar vier hoofdlocaties op de kaart. Wij hebben toch nog gedaan weten te krijgen dat er een vijfde bij is gekomen: de Krammersluizen."

Her Krammerwindpark, dat Zeeuwind samen met de zustercoöperatie Deltawind ontwikkelt, moet het grootste van Zuidwest-Nederland worden. Er is plaats voor dertig à veertig windturbines met een totaal opgesteld vermogen van 100 megawatt. De initiatiefnemers hebben er in februari een windmeetmast laten plaatsen. Minimaal een jaar lang wordt daarmee informatie verzameld over windrichting en -snelheid om de economische uitvoerbaarheid onderbouwen. De meetresultaten zijn ook van belang om de optimale plaatsing van de windturbines uit te knobbelen. Voor het Krammer-windpark is een milieueffectrapport nodig.

- 01 **1991, PZC 25 februari**
Grootste windmolen Zeeuwind in gebruik, Goese Sas
- 02 **1996, PZC 15 februari**
Strijd om windmolens nog niet over
- 03 **2000, PZC 31 augustus**
Zeeuwind richt zich nu ook op zonne-energie
- 04 **2003, PZC 5 juli**
Vacature projectontwikkelaar
- 05 **2006, PZC 19 juni**
Techniek zet zonneboortrace op scherp
- 06 **2012, PZC 5 mei**
Zeeuwind als motor van duurzame energie
- 07 **2019, PZC 16 mei**
Koning geeft windpark power
- 08 **2022, OZ 3 februari**
Wind in de wieden: storm Corrie leverde veel stroom op

Zeeuwind-directeur Trees Janssens: „Laat omwonenden regelrecht profiteren van de buurt".

Zonneboortrace op scherp

als niet wegkomen. Der Heiden uit Haar-grootste pechvogel. wedstrijd begon, ver- tegenstanders zich catamaran, oftewel vde waterfiets, waar- van de drijvers de zat verstopt. „De

motor komt uit Italië, de rege- laar ervan uit Engeland en de be- sturing en meting uit Amerika. Dit is een redelijk hightech zee- wagen en kan wel 20 kilometer per uur halen", zei Van der Hei- den, uitvinder, ontwerper en doc- cent natuurkunde op een ly- ceum.

Die snelheid kán hij halen, maar dan moeten alle schakels in de keten werken. Bij de war- ming-up brak zijn ketting en Van der Heiden had geen ver- vangende schakeltjes meegenomen. Er kwam hulp. Met een schakeltje van een bromfietset- ting werd de aandrijving ge- maakt. De wedstrijd was toen al in volle gang. Buiten mededin- ging kon hij nog laten zien dat zijn uitspraak geen grootspraak was geweest.

Deze wedstrijd was voor hem de generale repetitie voor de Elfste- dentocht, die 26 juni in Leeuwarden voor de eerste keer van start gaat. Het schoolteam van het ROC Zeeland zal daar ook present zijn. Het ROC Zeeland verdedigde zaterdag de ti-

tel, maar moest genoeg n met een derde plaats. O tweede plaats eindigde het se Lyceum en de nummer werd het Mir de Ruyter van de Hogeschool Zeeland. HZ-team sneed, met lich- wicht Jet Toxopeus, aan roer door het water van de M delburgse haven.

Het leek de terecht winna maar toch kan daaraan getw- feld worden. Hans Breure va het ROC Zeeland zag na afloc- dat de boot van de HZ op twe- accu's en niet 'volgens de voor- schriften op één accu liep. „Daardoor had hun motor m- vermogen", zei hij. Sander V- lemaker van de organisatie moest erkennen dat deel- met verschillende syste- strijd tegen elkaar aa- „Maar we wisten dat- nog twee andere tea- systeem hadden ge- gens ons is dat w- We moesten het- na slaan. Maar- hierover nog- onder andere k-

07 Ajax bekroont prachtig seizoen met landstitel

08 Syriërs zien hun toekomst vooral in Nederland

Koning geeft windpark power
Koning Willem-Alexander opende gistermiddag Windpark Krammer. Samen met Monique Sweep (directeur Deltawind) en Teus Baars (directeur Zeeuwind) stak hij een megastekker in een groot stopcontact. Het park bij de Krammersluizen, tussen Bruinisse en Sint-Philipsland, bestaat uit 34 windmolens en kwam er door bijdragen van leden van de coöperaties Deltawind en Zeeuwind.

08 Wind in de wieden: storm Corrie leverde veel stroom op

3 februari 2022 • 2 minuten leestijd

Ongewaaide bomen, beschadigde auto's en wateroverlast in Perkpolder. Storm Corrie heeft behoorlijk wat schade aangericht. Maar buiten al deze ellende had die wind ook voordelen namelijk: windenergie! De windmolens draaiden op volle toeren en energiebedrijven zagen de meter omhoog vliegen. Zo ook Zeeuwind, dat betrokken is bij dertien windparken in onze provincie.

Hoe een lokale energievoöperatie overleefde én bloeide

'Luctor et emergo: hoe een lokale energievoöperatie overleefde en bloeide in de loop van de decennia'. Dat is de titel van het onderzoek dat Amtul Samie Maqbool en haar collega's zijn gestart in oktober 2020. Ik sprak haar over haar onderzoek op een sneeuwachtige vrijdagmiddag. Zij in haar woning in Groningen en ik vanaf mijn zolderkamer in Kloetinge.

Voordat we beginnen over het onderzoek.

Kun je wat meer over jezelf vertellen?

"Mijn naam is Amtul Samie Maqbool en ik kom oorspronkelijk uit Pakistan. Via een studiebeurs ben ik in Europa terechtgekomen. Eerst in Oostenrijk en daarna in Nederland. Ik heb in Leiden en in Delft gestudeerd. Daarna ben ik voor mijn PhD naar Gent gegaan en nu woon ik weer in Nederland, in Groningen. Ik heb een bacheloropleiding milieuwetenschappen gevolgd en een masterstudie in industriële ecologie. Op dit moment doe ik dit onderzoek naar energievoöperaties, aan de Rijksuniversiteit Groningen. Daarnaast geef ik daar onderwijs aan studenten die het masterprogramma 'Science Business and Policy' volgen.

Kun je wat meer vertellen over het onderzoek en de connectie met Zeeuwind?

"Jazeker. Ik wilde graag onderzoek doen naar sociale innovatie. Ik ontdekte dat er in Nederland heel veel burgercoöperaties zijn op het gebied van energie. Dit zijn over het algemeen kleine, lokale initiatieven met een bescheiden aantal leden die met vrijwilligers een lokaal initiatief van de grond proberen te krijgen. De laatste decennia schieten deze burgercoöperaties als paddenstoelen uit de grond, na een periode waarin er bijna geen burgerinitiatieven waren. Ik ontdekte dat veel burgercoöperaties de tand des tijds niet doorstaan. Zeeuwind is daarin een uitzondering.

Ik was erg benieuwd hoe het kon dat Zeeuwind in de afgelopen 35 jaar is uitgegroeid tot de grootste burgercoöperatie van Nederland. Verbazingwekkend genoeg was er hier nog niet eerder onderzoek naar gedaan en daarom heb ik besloten om dit zelf te onderzoeken."

Hoe ben je te werk gegaan?

"Je kunt natuurlijk op verschillende manieren onderzoeken, maar ik heb me voornamelijk beziggehouden met het onderzoeken van data, gebaseerd op informatie in dagbladen. Als je bijvoorbeeld verschillende mensen interviewt, krijg je te maken met subjectieve informatie. Ik ben daarom vooral bezig geweest met het opzoeken van zo neutraal mogelijke informatie in krantenartikelen. Dat zijn er heel wat. In de afgelopen 35 jaar zijn er 1.500 krantenartikelen gepubliceerd waarin Zeeuwind voorkwam. Ik heb 580 artikelen geselecteerd en vertaald naar het Engels, aangezien Nederlands niet mijn moedertaal is. Daarbij heb ik gelukkig veel hulp gehad."

1.500 artikelen?! Dat is echt ongelooflijk. Dat moet veel tijd hebben gekost om een selectie te maken en daarna ook 580 artikelen te vertalen.

"Ik ben ongeveer een jaar bezig geweest om alle data te verzamelen en te analyseren. Daarna ben ik aan de slag gegaan met het schrijven van mijn onderzoeksverslag. Nu, vijf maanden later, heb ik mijn onderzoeksverslag ter controle voorgelegd bij de onderzoeksleider met wie ik samenwerk. Nadat dat is gebeurd, kan ik aan de slag met de laatste aanpassingen en kan ik mijn verslag aan jullie laten lezen."

En daarna kan je het publiceren?

"Nee, zo ver zijn we dan nog niet. Nadat jullie hebben gecontroleerd of alle feiten kloppen, volgt er nog een collegiale toetsing ofwel peer review. Dat betekent dat onafhankelijk van elkaar verschillende collega-wetenschappers mijn onderzoek doornemen. Als mijn onderzoek dan aan alle eisen voldoet, kan het gepubliceerd worden als wetenschappelijk artikel. Dus na het onderzoek dat ongeveer één jaar en vijf maanden heeft geduurd, kost het nog tussen de zes maanden en één jaar voor het daadwerkelijk gepubliceerd kan worden."

Kun je toch alvast een tipje van de sluier oplichten?

"Ja, ik kan je zeker al wat meer vertellen over de belangrijkste conclusies. Een aantal zaken hebben ertoe geleid dat jullie als Zeeuwind zo'n unieke

positie hebben. Allereerst hebben jullie heel slim ingespeeld op de technologische ontwikkelingen op het gebied van wind. In 1987 was windenergie nog relatief nieuw, zeker voor burgercoöperaties. Met de keuze voor wind konden jullie jezelf onderscheiden. Een andere belangrijke factor is dat ten tijde van de oprichting de ZMf nauw betrokken was. De kennis en expertise van deze organisatie heeft Zeeuwind echt een voorsprong gegeven. Ook de contacten met PZEM en Delta zijn belangrijk. Het is uniek voor een burgercoöperatie om contracten af te sluiten met professionele partijen – dat heeft jullie veel financiële stabiliteit gegeven.

Een andere reden waarom Zeeuwind al zo lang kan bestaan, is de keuze om direct Zeeland-breed initiatieven op te pakken. Zo beperkten jullie jezelf niet tot kleine en lokale initiatieven die soms inzakken als de doelen zijn gerealiseerd."

Inmiddels zijn er naast windenergie heel veel andere vormen van duurzame energie bijgekomen. Hoe denk je dat we ons als Zeeuwind kunnen blijven onderscheiden?

"Een andere belangrijke conclusie uit mijn onderzoek is dat jullie niet schuwen om jezelf opnieuw uit te vinden en nieuwe dingen te proberen. Zo zijn jullie je op den duur naast wind- ook op zonne-energie gaan toeleggen. Jullie hebben je de laatste jaren ook echt gepositioneerd als kenniscentrum op het gebied van duurzame energie. Dat is volgens mij een hele goede stap. Je wilt die koploperspositie blijven behouden.

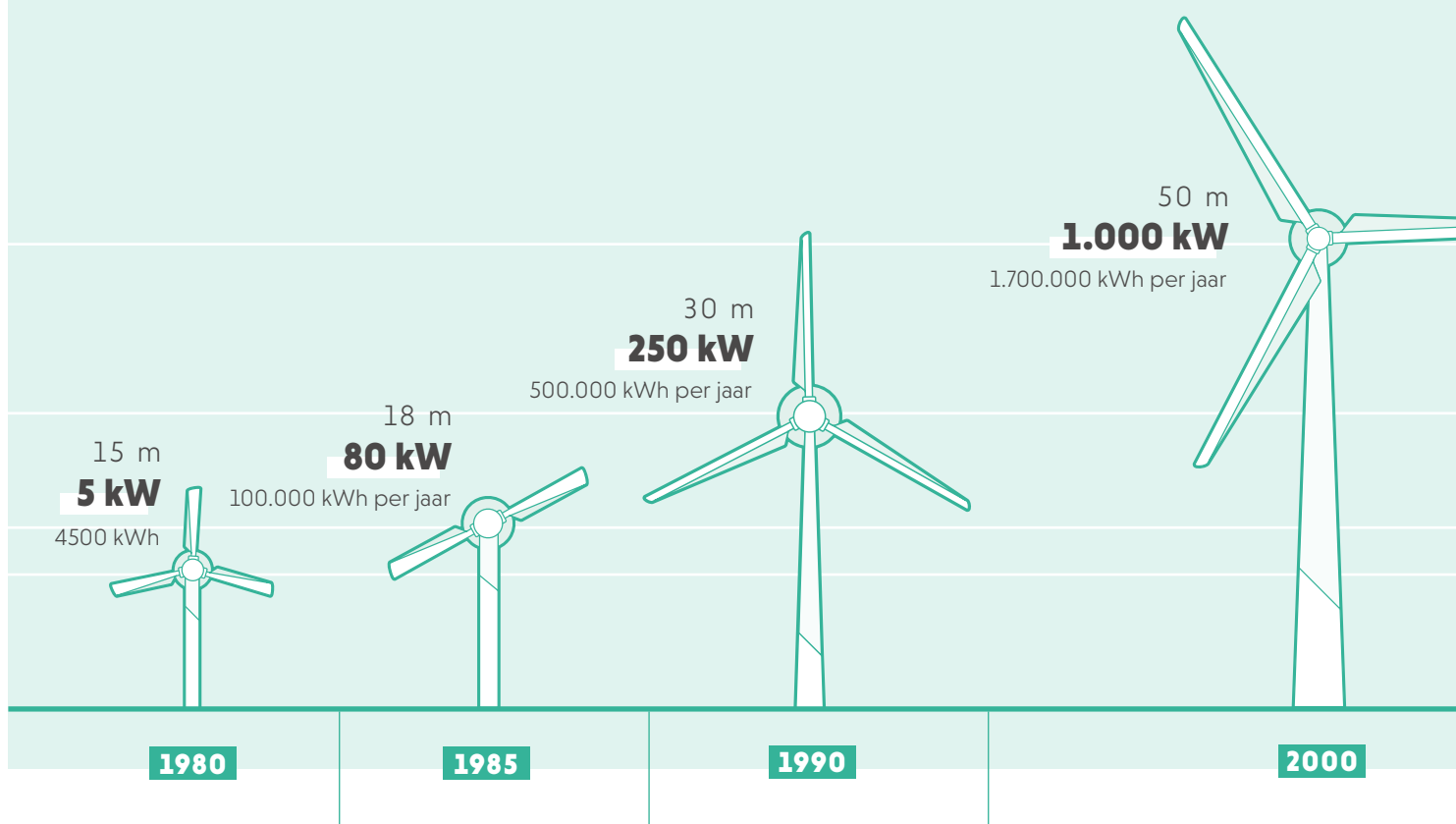
Met name schaalgrootte is belangrijk als het gaat om economische groei. Als je het bijvoorbeeld hebt over het verduurzamen van woningen, dan loont het niet om dit lokaal en individueel op te pakken. De collectiviteit moet je daarin blijven opzoeken, om zo op grotere schaal initiatieven van de grond te krijgen.

Ten slotte denk ik ook dat jullie dichtbij jullie waardes moeten blijven. Naast het ontwikkelen en beheren van duurzame energie, kwam ik er door mijn onderzoek achter dat jullie in de loop der jaren ook echt een bijdrage hebben geleverd aan de Zeeuwse samenleving. Door het delen van jullie kennis en middelen en deze te investeren in Zeeland onderscheiden jullie jezelf van de grote commerciële partijen. Dat is echt een kracht die je moet vasthouden."

De stormachtige evolutie van de windturbine

De windturbines worden in de loop van de tijd geavanceerder, groter en leveren meer energie.

Deze windmolens kunnen in **één jaar**, een **jaar lang**

1,5

huishoudens
per jaar

33

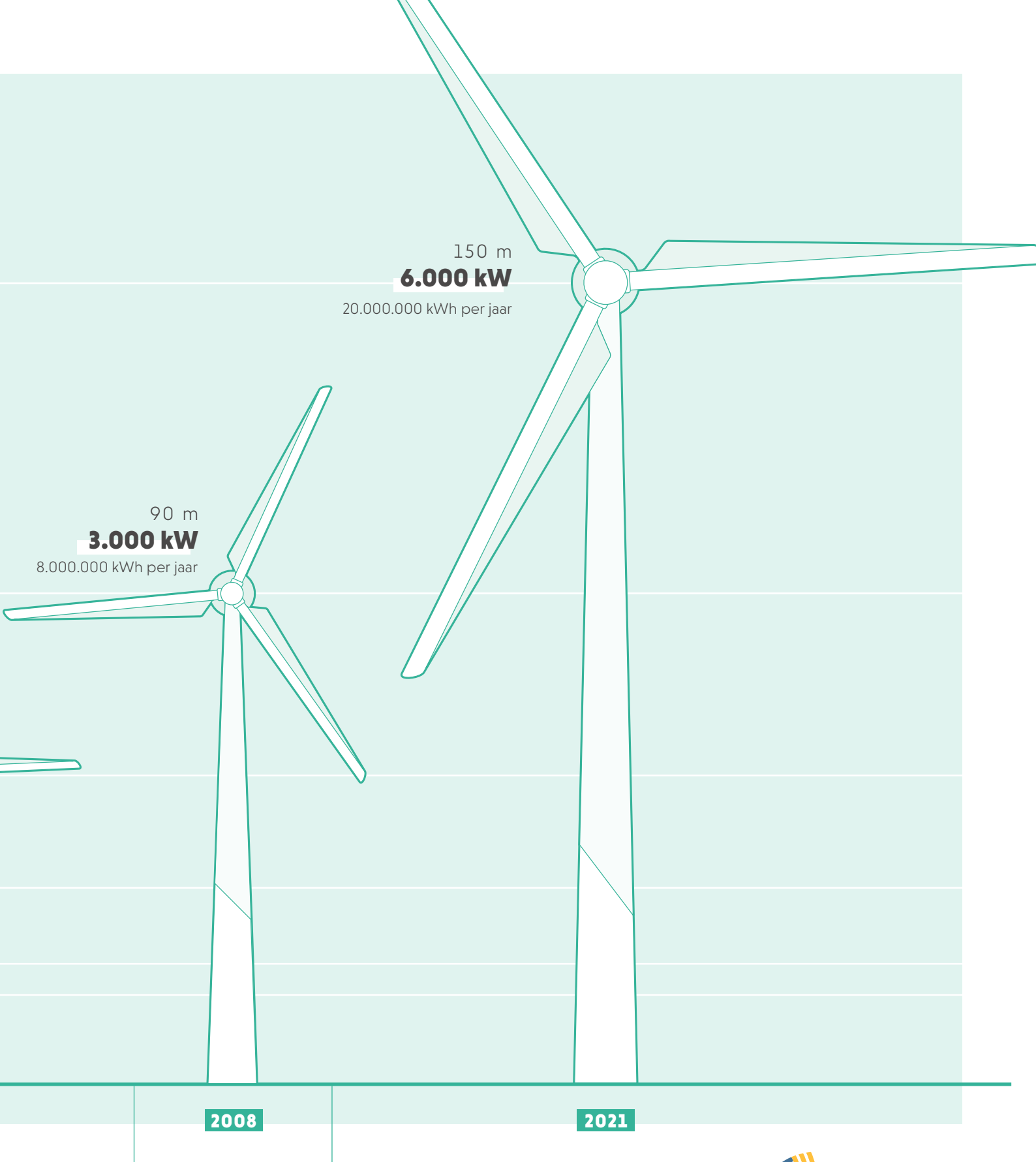
huishoudens
per jaar

170

huishoudens
per jaar

570

huishoudens
per jaar

stroom leveren aan onderstaande rubrieken:

2700

huishoudens
per jaar

6700

huishoudens
per jaar

Zeeuwind: *zoveel méér dan wind*

In de eerste jaren na de oprichting van Zeeuwind stond er in Zeeland hier en daar een windturbine van onze coöperatie. Nu, 35 jaar later, staan er op dertien locaties in totaal zeventig turbines en richt Zeeuwind zich op meer dan alleen windenergie. Een overzicht.

Zon!

Zeeuwind heeft sinds 2011, samen met de Zeeuwse Milieufederatie, een aantal succesvolle inkoopacties onder de naam 'Het Zon Effect' georganiseerd. Dat heeft ervoor gezorgd dat er in vier jaar tijd ruim 30.000 zonnepanelen op bijna 2.500 daken zijn geïnstalleerd, met een totaal vermogen van 7,5 MW elektriciteit.

ZonOffensief Zeeland

Met het ZonOffensief Zeeland bundelt Zeeuwind sinds 2017 verschillende daken in Zeeland tot één grootschalig zonneproject. Ondernemers worden daarbij volledig ontzorgd: Zeeuwind vraagt de subsidie aan, organiseert de plaatsing van de panelen en verzorgt het beheer. De ondernemer ontvangt zestien jaar lang een vergoeding voor het verhuren van het dak – daarna is de zonne-installatie zijn eigendom. Inmiddels hebben 23 ondernemers zich aangesloten bij ZonOffensief Zeeland. Samen zijn ze goed voor 11.046 zonnepanelen, wat gelijk staat aan het gemiddelde verbruik van 1.095 Zeeuwse huishoudens.

Dubbel ruimtegebruik

Zeeuwind ondersteunt ook de Postcoderoos en andere initiatieven in Goes, Middelburg en Koudekerke/Dishoek. Zo liggen er alleen al in Koudekerke sinds 2020 10.000 zonnepanelen op een voormalige vuilstortplaats die energie opwekken voor omgerekend 1.100 huishoudens. De plannen om dit park uit te breiden zijn in ontwikkeling. Verder zijn er tal van initiatieven om zonneparken te combineren met onze windparken. Zo wordt onderzocht of bij Windpark Krammer een drijvend zonnepark gerealiseerd kan worden op de laag- en hoogbekkens. Dat geldt ook voor de Willem-Annapolder, waar het windpark herontwikkeld wordt. Dubbelgebruik verkennen we ook met fruittelers, waarbij overkappingen van zonnepanelen het fruit beschermt tegen zon en hagel.

Warmtenetwerken

Netverder (onderdeel Stedin), gemeente Middelburg, Woongood en Zeeuwind onderzoeken de haalbaarheid van een duurzaam warmtenet voor ruim 900 woningen in de Middelburgse wijk Dauwendaale. Één van de belangrijkste zaken hierbij is instemming van de bewoners van de wijk – huiseigenaren en huurders. Na de zomer van 2022 verwachten de samenwerkende partijen een concreet voorstel aan de bewoners te kunnen doen. Op basis daarvan kunnen zij besluiten om hun huis wel of niet op het warmtenet aan te sluiten. Tot die tijd zullen zij op verschillende manieren geïnformeerd en betrokken worden bij het plan.

Aquathermie

Eind 2021 is een projectgroep (Gemeente Schouwen-Duiveland, woningcorporatie Zeeuwendland en Zeeuwind), samen met partijen als Stedin, Rijkswaterstaat en Waterschap Scheldestromen, een onderzoek gestart naar de haalbaarheid van aquathermie voor de wijk Malta in Zierikzee. Aquathermie is één van de manieren om de wijk aardgasloos te maken. Daarnaast zijn ook andere mogelijkheden van verduurzaming onderzocht. Aquathermie is haalbaar, maar aanvullend onderzoek is wel nodig, zoals metingen van het oppervlaktewater. De benodigde subsidie is inmiddels aangevraagd en de uitslag daarvan wordt rond de zomer 2022 verwacht. De gemeente blijft ondertussen in contact met de bewoners van de wijk en er is een energieloket opgericht. Als er een positief subsidiebesluit komt, dan kan aquathermie verder worden ontwikkeld.

Woningen en bedrijven verduurzamen

Energiek Zeeland

Voor woningeigenaren is het vaak lastig om te bepalen hoe de eigen woning het slimst verduurzaamd kan worden. Wat is er allemaal mogelijk, in welke volgorde en door welke partijen kun je de maatregelen het beste laten uitvoeren? Hoe houd je het betaalbaar en welke subsidies zijn er? Energiek Zeeland helpt woningeigenaren hierbij. Met een web portal, onafhankelijke, vrijwillige Zeeuwse woningambassadeurs en met Zeeuwse aannemers en installateurs. De wensen van de woningeigenaar en zijn woning staan hierbij centraal. Kijk voor meer informatie op www.energiekzeeland.nl.

MKB Energiebesparingstool

Met de MKB Energiebesparingstool biedt Zeeuwind ondernemers onafhankelijk advies om hun bedrijf slim te verduurzamen. Een van onze adviseurs bespreekt in een persoonlijk gesprek de mogelijkheden en wensen. Na het bekijken van het huidige energieverbruik en het maken van een energiescan, volgt het actieplan. Zo wordt inzichtelijk hoe geld én energie bespaard kunnen worden. De MKB Energiebesparingstool kost 2.450 euro. Deze kosten zijn bij de huidige energieprijzen snel terug te verdienen. Verschillende subsidies én steeds hogere energiebelasting maken een investering extra de moeite waard. Als u meer wilt weten kunt u een bericht sturen naar info@zeeuwind.nl.

Groene waterstof

Ook bij de ontwikkeling van groene waterstof is Zeeuwind betrokken. Dankzij een subsidie van de provincie Zeeland is er een haalbaarheidsonderzoek van start gegaan naar een groene waterstofketen in Terneuzen. Hiervoor werkt Zeeuwind samen met VoltH2, H4A en HZ University of Applied Sciences, waarbij Zeeuwind zich richt op de opwekking van duurzame energie. Onderzocht wordt of een waterstoftankstation haalbaar is voor zwaar transport, werk- en vaartuigen, en goed is voor de lokale omgeving door minder uitstoot van stikstof en fijnstof. Het doel is om al in 2024 duurzame energie op te wekken, waterstof te produceren, op te slaan en te distribueren naar eindgebruikers op een bedrijfseconomisch relevante wijze.

Zo kunnen ondernemers in de regio naast elektrificatie ook waterstof inzetten om hun CO₂-reductiedoelen voor 2030 te halen.

Burgerinitiatieven ondersteunen

Zeeuwind probeert bewoners of dorpsraden te ondersteunen die hun straat of wijk willen verduurzamen. Of het nou gaat om het opzetten van een Postcoderoos, het verduurzamen van de woningen in hun wijk of het klimaatneutraal maken van hun straat. Zeeuwind ondersteunt daarbij met kennis, ervaring en een nuttig netwerk. Een voorbeeld hiervan is de klimaatstraat in Nieuwdorp, waar bewoners hun straat levensloopbestendig en energieneutraal willen maken.

Zeeuwind Innovatie Challenge

Voorop blijven lopen als het gaat om duurzame innovaties en een bijdrage leveren aan de versnelling van de energietransitie. Dat is het doel van Zeeuwind. Bovendien willen we de expertise van onze leden nog beter benutten, maar ook startups en jongeren betrekken en mee laten denken. Zeeuwind heeft daarom de ambitie om een aantal sterke innovatieve initiatieven per jaar te ondersteunen vanuit het Zeeuwind Innovatiefonds. Dit levert bovendien exposure op.

In 2021 ging de Zeeuwind Innovatie Challenge voor het eerst van start. In Zeeuwind Nieuws en op onze website heb je daar alles over kunnen lezen. Meer weten over de editie 2022? Ga naar onze website: www.zeeuwind.nl.

De kracht van onze coöperatie: betrokken leden

35 jaar geleden kozen de grondleggers van Zeeuwind heel bewust voor een coöperatieve vereniging. Het doel was immers burgers betrekken bij het ontwikkelen van duurzame energieproductie. Financieel gewin was een noodzakelijke randvoorwaarde. Directeur/bestuurder Teus Baars over de voordelen van een coöperatie, de spanningsvelden die er zijn en de toekomst. "We zijn met elkaar verantwoordelijk voor de energietransitie. De doelstellingen van onze coöperatie sluiten daar naadloos op aan."

Toen Teus aantrad in 2015 had Zeeuwind 1.700 leden. "Nu zijn dat er bijna 3.000. De grote doorbraak voor onze ledengroei was de ontwikkeling van Windpark Kramer. In dat project zag je ook heel duidelijk de kracht van de coöperatie. De leden van Zeeuwind wilden dat de duurzame energieproductie zou groeien. ij Windpark Kramer zag iedereen de grote stap die we konden zetten met duurzame energie-opwekking, maar of we er ooit geld mee zouden gaan verdienen was nog helemaal niet duidelijk. En al was het op dat moment financieel misschien niet de meest logische keuze, toch hebben de leden de plannen gesteund. Aandeelhouders hadden daar waarschijnlijk nooit voor gekozen."

Menselijke maat

Die betrokkenheid van de leden was voor Teus indertijd een belangrijke drijfveer om voor een coöperatie te gaan werken. "Na ABN en ING, koos ik heel bewust voor de Rabobank. Dat was behoorlijk wennen: opeens werd ik door mensen op straat aangesproken op onze

dienstverlening. De leden verwachten bij een coöperatie de menselijke maat en dat je op een bepaalde manier met elkaar omgaat. Dat sprak mij erg aan: het is goed dat je als dienstverlener door je leden tot de orde wordt geroepen. Dat vraagt ook wel iets van de professionele organisatie op kantoor. Leden vinden iets van het werk dat je doet en hebben het recht zich daarover uit te spreken. Dat geeft een extra dimensie aan werken voor een coöperatie en daar geniet ik van."

Ledeninvloed

Als bestuurder ziet Teus daarnaast nog een aantal uitdagingen. "Als coöperatie heb je twee doelen: dat van de ledenvereniging en dat van de vereniging als bedrijf. Leden kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen meer winst uit te laten keren in plaats van dat geld te stoppen in de ontwikkeling van projecten. Maar andersom kan het ook: dat zij willen investeren in alternatieve energiebronnen terwijl het bestuur dat onverantwoord vindt. Dan moet je de boel goed bij elkaar houden. Verder heb je nog te maken met de participatieparadox. Als je je leden heel vroeg betreft bij het maken van alle afwegingen, ontstaan er soms kampen waardoor je per saldo niets bereikt. Maar leden te laat informeren of te veel 'voorkoken' werkt ook niet. Dan voelen ze zich alleen maar stemvee. Kortom, het is voortdurend aftasten en een goede balans vinden tussen een koers aanreiken en input vragen."

Trots op Zeeuwind

Of het goed gaat met onze coöperatie? Teus stelt op die vraag een wedervraag: "Hoe meet je nou succes? Neem nou het ontwikkelen van Windpark Krammer. Financieel of qua verwachte opbrengst was dat succes vooraf niet meetbaar. Maar onze coöperatie leefde qua ledenparticipatie als nooit tevoren. In ieder geval was de gedeelde ambitie een succes." Toch erkent Teus meteen dat het goed gaat met Zeeuwind. "Als je kijkt naar de hoeveelheid duurzame energie die we produceren, naar onze financiële resultaten en naar onze ledengroei, dan ben ik echt trots. Zoals bij elke vereniging heb je onder de leden een grote groep sympathisanten en een kern van zo'n 250 actieve leden – in wisselende samenstelling. Bovendien zijn ze heel vriendelijk. Maken we een keer een foutje, dan reageren ze mild. En ze voelen zich echt betrokken bij Zeeuwind. Laatst belde een lid omdat hij een theeglas had gebroken dat hij had gekregen bij ons twintigjarig bestaan. Of we er nog eentje hadden, want hij dronk er zo graag uit. Dat is zo mooi: de ene keer stemmen ze over miljoenen, de andere keer bellen ze over een theeglas."

Betrouwbaar en daadkrachtig

Teus vindt het een kernwaarde voor elke coöperatie om het vertrouwen van de leden te genieten. "Daar moeten we zuinig op zijn, want dat is essentieel voor een coöperatie. Onze medewerkers op kantoor zijn daar ook enorm op gespitst. We moeten betrouwbaar en voorspelbaar zijn. Altijd oog hebben voor de lange termijn, de idealen van de leden verwezenlijken en hun geld zorgvuldig beheren." Hoe de buitenwereld naar Zeeuwind kijkt? "We zijn natuurlijk, samen met Delta Wind, de grootste energiecoöperatie van Nederland en genieten daarom aanzien. Bovendien staan we echt ergens voor: we willen de energietransitie versnellen en staan voor onze zaak. Daarbij sparen we de politiek niet. Dat voelen mensen en vinden ze niet altijd leuk."

Bewuste consument

Hoe Teus naar de toekomst kijkt? "De doelstellingen van onze coöperatie zijn nog altijd onverkort actueel. Daarbij denk ik dat het belangrijk is dat we de consument van energie bewuster gaan maken van ons energiesysteem. Dat je je bij het omdraaien van de knop afvraagt: hoe wordt de energie opgewekt en hoe komt die in mijn huis? Daar zijn we nu – voor bedrijven – met Zeeuwsestroom mee bezig. Maar wat mij betreft gaan we daar de consument ook meer in meenemen, zoals bij de ontwikkeling van het warmtenet in de wijk Dauwendaele in Middelburg. Een heikel punt is het dichtdraaien van de subsidiekraan. Daardoor hebben we minder makkelijk toegang tot bancaire financiering dan de gevestigde grote marktpartijen. We zullen dus nog meer mensen bij onze missie moeten betrekken om in de toekomst mee te kunnen blijven spelen."

'De leden steunden onze plannen, want het ging ze niet om financieel gewin'

Minimalistisch én duurzaam wonen

Wonen in een tiny house: Zeeuwind-lid Peter Jasperse (58) waagde de stap en bouwde zelf zijn minihuisje. Hij woont er sinds de zomer van 2021 in, aan de Walcherseweg in Middelburg. "Het is geweldig!"

Een jaar of acht geleden kwam Peter op het idee. "Toen woonde ik in Limburg een bijeenkomst bij over tiny houses en zo kwam ik in contact met 'Marjolein in het klein'. Zij is pionier als het gaat om dit soort woningen en via haar heb ik een cursus gevolgd, zodat ik goed voorbereid aan het uitvoeren van mijn plannen begon. Ik ben als zzp'er werkzaam in de bouw, dus ik wilde mijn huis zelf maken. De grootste uitdaging was het vinden van een passende locatie. Uiteindelijk heb ik gekozen voor het terrein van mijn vader. Ook een beetje met zijn leeftijd in mijn achterhoofd: dan kan ik hem makkelijk helpen als het nodig is."

Deskundige hulp

Peter baseerde zijn ontwerp op een

model van een tiny house dat hij had gezien. "Met hulp van mijn nicht, die bouwkundig onderlegd is, heb ik de tekeningen gemaakt. Haar man is aannemer, dus die dacht ook mee. Toen de gemeente akkoord was, heb ik wat ruimte in een loods in de buurt gehuurd. Samen met een bevriende timmerman ben ik eind 2020 aan de slag gegaan: elke avond een paar uur werken en vaak op zaterdagochtend. De grootste uitdaging bleek om alles goed op elkaar af te stemmen, want bij de bouw hangt alles met elkaar samen."

Staal en hout

Het tiny house van Peter is tien meter lang, drie meter breed en de muren zijn ruim vier meter hoog. "Het frame is een stalen constructie, afgewerkt met hout. Het viel niet mee om aan al dat hout te komen en ook vergde het schilderen en drogen daarvan veel planning en ruimte. Je komt het huisje binnen via de veranda met openslaande deuren. Vanuit de royale woonkamer, waar de

hoogte door het schuine dak vijf meter is, kom je in de keuken. Daar heb ik heel ingenieus de koelkast in de trap naar boven geïntegreerd. Ook heb ik gekozen voor inductiekookplaten en een afzuigkap met filter, waardoor je warmteverlies voorkomt. Achter de keuken is een badkamer, de meterkast en berging. Boven is nog meer bergruimte en mijn slaapplek, waar je helaas niet kunt staan." Lachend: "Daar stoot ik soms m'n hoofd!"

Duurzame keuzes

Het hele tiny house is voorzien van elektrische vloerverwarming, goede isolatie en de weinige ramen die er zijn hebben dubbelglas. Peter heeft ook nog een gecombineerde airco en verwarming. "Op het dak liggen 22 zonnepanelen, die voldoende energie leveren voor mijn huisje en de laadpaal voor mijn elektrische auto. De reststroom gaat naar de woning van mijn vader. Dankzij de leidingen die er toch al lagen rond zijn huis, kon ik aangesloten worden op de waterleidingen en het riool. Omdat

'Dankzij de 22 zonnepanelen op het dak is mijn huis energieneutraal'

ik verstand heb van grondwerk, kon ik dat allemaal zelf aanleggen. De woning is hier ter plekke afgebouwd. Wielemaker heeft het tiny house verhuisd naar deze plek. Het staat op een fundament waarvoor ik grond heb afgegraven, dat ik heb gevuld met zand en stelconplaten."

Ontspullen

Of het Peter bevalt? "Het is echt geweldig! Natuurlijk is het in de winter

wel anders dan in de zomer, als je lekker op de veranda kunt zitten. Het viel me mee hoeveel spullen ik weg moest doen – het was gewoon flink opruimen. Het grote voordeel zijn de lage woonlasten en dat het heel makkelijk leven is, zo klein. Maar ik denk wel dat het voor een bepaald type mens is: mijn vriendin vindt het bijvoorbeeld te klein." Of Peter nog tips heeft? "Je moet flexibel zijn en goed tegen tegenslag kunnen, want er komt

toch veel bij kijken. Denk vooraf goed na over praktische zaken en onderschat niet hoeveel het bouwen toch nog kost." Peter heeft trouwens alweer een nieuw ambitieus plan: "Hier op het land zou ik wel een windmolen willen bouwen. Dan wordt het allemaal nog duurzamer."

Kijk voor meer informatie op www.marjoleininhethetklein.com.

A large white wind turbine stands in a green field under a clear blue sky. In the background, there are other wind turbines, a line of trees, and a small village. The foreground shows a paved area and a small utility box.

Resultaten leden- onderzoek 2022

632

deelnemers

318

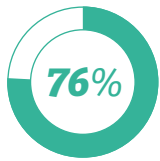
vervolgonderzoek

40%

is < 5 jaar lid

Waarom ben je lid van Zeeuwind?

Impact op de Zeeuwse samenleving en energietransitie versnellen

Duurzaam beleggen of sparen 72%

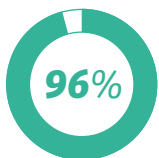
Profiteren slagkracht coöperatie

Past kernenergie in de energiemix van de toekomst?

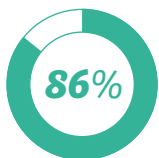

Nee, zegt 53% van de leden

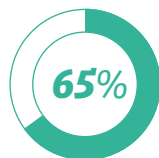
Hoe duurzaam zijn onze leden zelf?

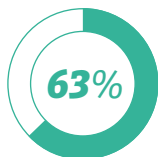
Verduurzamen woning

Afval scheiden

Geen of beperkt reizen met het vliegtuig

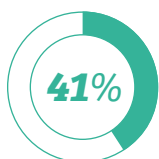
Lokaal kopen

Duurzaam vervoer

Tweedehands kopen of verkopen

Biologisch eten

Communicatie & evenementen

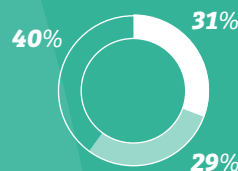
Zeeuwind magazine en digitale nieuwsbrief best beoordeeld met 3,8 op schaal van 5.

83% wil informatie over projecten. Andere interesses zijn info over duurzame energie, verduurzame woning en update strategie.

88% wil met "je" aangesproken worden of heeft geen voorkeur.

Deelname Algemene Ledenvergadering:
31% voorkeur digitaal
29% voorkeur fysiek
40% wil keuze

Een greep uit de reacties :

'Tijdens de ALV meer stilstaan bij projecten'

'Ik ben blij met de coöperatie. Het zal de afgelopen tijd niet makkelijk zijn geweest. Jullie doen goed werk. Dank.'

'Ik ben al lid sinds 1987 omdat ik het gebruik van windenergie wilde bevorderen'

'Door mijn oma ben ik lid van Zeeuwind'

'Ik lees het magazine van kaft tot kaft'

'Kernenergie is de enige manier om van fossiel af te komen'

Rondje Zeeland met onze leden

Het 35-jarig bestaan van Zeeuwind vieren we graag met onze leden. Dat doen we op verschillende manieren. Denk bijvoorbeeld aan een speciale editie van dit magazine, maar we organiseren dit jaar ook een aantal ledendagen. Zo zijn we in april maar liefst drie keer met onze leden op stap geweest met een rondrit door Zeeland langs al onze projecten. Wat was het fijn om onze leden na zo'n lange tijd weer te kunnen ontmoeten en bij te praten over alles wat er speelt.

Regen, zon & wind

Zoals het gezegde het zo mooi verwoordt: april doet wat hij wil. Dat gold ook voor het weer tijdens de drie verschillende dagen. Alle weertypes zijn voorbijgekomen. Wind en kou, regen en storm maar ook zon en bijna windstil. Vanuit het comfort van de bus maakte het gelukkig niet uit.

We zaten hoog en droog. Met uitzicht op het prachtige Zeeuwse landschap en de enthousiaste verhalen van de medewerkers van Zeeuwind kunnen we terugkijken op drie hele geslaagde dagen.

Enthousiaste reacties:

"Wat zijn jullie toch een bevoegen team. Jullie enthousiasme werkt aanstekelijk."

"Wat fijn dat we ook een gast konden meenemen op deze dag. Zo kon ik mijn vriendin een gezellig uitje als verjaardagscadeau geven."

"Een hele verzorgde dag met heel veel informatie."

"We hebben een geweldige dag gehad."

_Save the date: Ledendag najaar 2022

Ook in het najaar organiseren we een ledendag, op zaterdag 17 september. Deze ledendag vindt plaats in en om het museum Terra Maris. Alle leden van Zeeuwind zijn van harte welkom tijdens deze dag. Ook familieleden, vrienden en kennissen kunnen meedoen. Er zijn activiteiten geschikt voor jong en oud, dus er is voor ieder wat wils.

Schrijf dus zaterdag 17 september alvast in je agenda. De uitnodiging, het programma en de mogelijkheid om je aan te melden ontvang je zo spoedig mogelijk via de digitale nieuwsbrief van Zeeuwind.

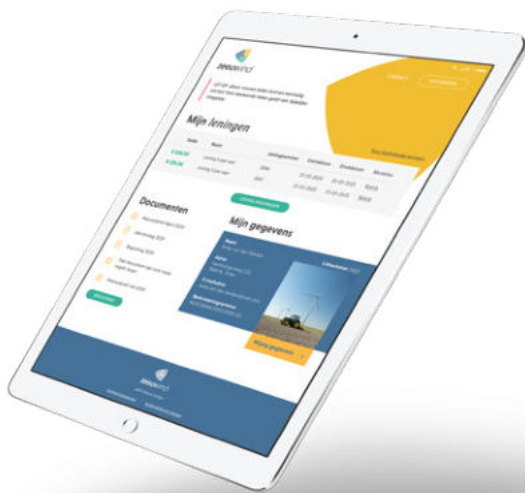
Kort nieuws

uit onze coöperatie

Vul je gegevens aan in het ledenportaal

Sinds vorig jaar maken we gebruik van het nieuwe ledenportaal. Een handig systeem waar alle informatie over je lidmaatschap bij Zeeuwind is terug te vinden. Bij deze willen we je vragen om je gegevens te controleren in het ledenportaal en ontbrekende gegevens aan te vullen. We merken op dat bij sommige leden informatie mist zoals bijvoorbeeld het rekeningnummer. Inloggen in het ledenportaal is heel eenvoudig. Via de website van Zeeuwind kun je bovenaan de pagina inloggen in het ledenportaal met behulp van je gebruikersnaam en je wachtwoord. Mocht je hulp nodig hebben dan kun je een e-mail sturen naar info@zeeuwind.nl. We helpen je dan graag verder.

Algemene Ledenvergadering 29 juni 2022

Op woensdag 29 juni vindt de Algemene Ledenvergadering plaats. We zijn erg blij dat we elkaar eindelijk weer in het echt kunnen ontmoeten en vooral op deze bijzondere plek. Deze ledenvergadering vindt namelijk plaats in het Watersnoodmuseum te Ouwkerk.

Niet alleen een historische plek voor Zeeland, maar ook een locatie vanwaar bijna al onze windparken met het blote oog te zien zijn. De vergadering start om 18:00 uur, maar vooraf is er voor Zeeuwind-leden de mogelijkheid om het museum te bezoeken vanaf 16:00 uur.

Kun je er niet fysiek bij zijn, maar wil je wel graag deelnemen? De mogelijkheid blijft om de vergadering digitaal bij te wonen. Alle informatie over de vergadering ontvang je via de uitnodiging.

Internet of wind

Zeeland bouwt aan een een vrij Internet of Things. Dat wil zeggen dat fysieke voorwerpen zoals auto's, huishoudelijke apparaten of zelfs windturbines die met het internet verbonden zijn, online gegevens kunnen verzenden.

Zeeuwind werkt mee aan een pilot en inmiddels zijn er vier turbines verspreid over Zeeland met een zender. De antenne op de windturbine van Zeeuwind in Borsele functioneert boven verwachting. Onder ideale omstandigheden is zelfs verbinding met Engeland mogelijk.

Tentoonstelling Terra Maris: Van Mammoet tot Spijkerbroek: over klimaat en de Kracht van de Natuur'

Sinds de meivakantie is in het museum Terra Maris de nieuwe expositie 'Van Mammoet tot Spijkerbroek, over klimaat en de Kracht van de Natuur' te zien. Een tentoonstelling gewijd aan de uitdagingen waar we nu voor staan: veranderend klimaat en daarmee een veranderende wereld.

Deze tentoonstelling is mogelijk gemaakt door de publieksgelden die vanuit de windparken op de Oosterscheldekering beschikbaar zijn gesteld. E-Connection en Zeeuwind hebben ook meegedacht over de opzet van de expositie. In deze tentoonstelling ontdekken bezoekers welk effect de natuurkrachten vroeger en nu op de wereld om ons heen hebben. En welke rol wij mensen daarin spelen. Maar ook hoe we de natuurkrachten kunnen gebruiken voor een groenere, leefbare wereld!

Tijdens de ledendag in september is het mogelijk om de tentoonstelling te bezoeken, maar je kunt natuurlijk ook al zelf een kijkje nemen. Je leert op een laagdrempelige manier wat je zelf kunt doen voor de natuur en het klimaat. Het gaat niet alleen over zonnepanelen en windenergie, maar ook over bijvoorbeeld de vraag welke voedingskeuze de meeste impact heeft. En waar kun je op letten als je kleding koopt en wat kun je met een oude spijkerbroek doen?

Terra Maris, het museum voor natuur & landschap van Zeeland, is te vinden in Oostkapelle.

Waar begin je met het verduurzamen van je huis?

Een warmtepomp of een hybride ketel? Zonnepanelen of toch de garage isoleren? Een inductiefornuis of een ventilatiesysteem? De keuze is reuze als het gaat om het verduurzamen van je huis. Maar wat is slim om te doen als je je huis wilt verduurzamen? Die vraag stelde André Tramper uit Kloetinge zichzelf ook.

"Mijn gezin en ik kochten een woning uit 2002 die al een energielabel B had. Toch wilden we verder met het verduurzamen van ons huis," vertelt André. "We hebben dit huis gekocht met het idee dat onze kinderen hier groot kunnen worden. Voorlopig gaan we nergens heen. We hebben dus de tijd om het in de komende jaren steeds verder te verduurzamen, maar waar begin je?"

Hoe kwam je bij Energiek Zeeland terecht?

"Ik heb eerst zelf onderzocht wat we kunnen doen om te verduurzamen. Maar er zijn zoveel mogelijkheden. Daarom zijn we op zoek gegaan naar een partij die ons een onafhankelijk en compleet advies kon geven over wat we het beste met ons huis konden doen. Zo kwamen we bij Energiek Zeeland terecht. Zij werken met onafhankelijke ambassadeurs die advies geven over hoe ik mijn huis stap voor stap kan verduurzamen. Onze ambassadeur, Ad, weet waar hij over spreekt en hij is zelf ervaringsdeskundige. Dat geeft vertrouwen. We kregen handige en eenvoudige tips die we direct konden toepassen. Van het zo efficiënt mogelijk instellen van de cv-ketel, tot een heel stappenplan hoe we ons huis in de komende jaren kunnen verduurzamen."

Wat vond je van het advies?

"Ik was heel blij met het advies. Na het gesprek met Ad kon ik direct mijn plan online inzien. Alle maatregelen staan in heldere stappen beschreven met een indicatie van de kosten. Het advies voor ons

was om te starten met het plaatsen van zonnepanelen omdat we sinds kort in een elektrische auto rijden. Op langere termijn staat een warmtepomp en zonneboiler op de planning en het vernieuwen van ons verwarmingssysteem. Met het volgen van deze stappen is ons huis in 2030 energieneutraal."

En heb je de eerste stap al gezet?

"Jazeker. In je online account kun je ook direct vergelijkende offertes aanvragen bij Zeeuwse partijen. Zo konden we heel snel schakelen en hadden we binnen vijf dagen een offerte in huis. Volgende week worden de zonnepanelen geïnstalleerd."

Ook slim je huis verduurzamen?

Wil jij ook aan de slag met het slim verduurzamen van je huis? Ga naar www.energiekzeeland.nl. Daar vind je handige tips om direct aan de slag te gaan en daarnaast kun je daar je eigen persoonlijke adviesplan maken.

Stichting Energiek Zeeland is een initiatief van Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeentes en realisatiepartners.

Benieuwd naar hoe het nu verder gaat met André's plannen? Scan de QR-code.

Zeeuwind geeft muzikale boost aan speciaal onderwijs

Het OdyZee College voor speciaal onderwijs krijgt een muzikale gift van Méér Muziek in de Klas. Zeeuwind is hierachter de stuwende kracht. De coöperatie steunt Méér Muziek in de Klas als goed doel, specifiek voor het speciaal onderwijs in Zeeland. Muziekschool Zeeland verzorgt de muzieklessen en instrumenten voor deze muzikale donatie aan OdyZee.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van Zeeuwind op 8 december 2021 kon er gestemd worden op drie goede doelen. Het goede doel met de meeste stemmen kreeg een schenking van € 5,- per deelnemend lid. Stichting Méér Muziek in de klas won met 39% van de

stemmen en ontving een schenking van € 1120,-. "Als Zeeuwind vinden we het belangrijk om bij te dragen aan een duurzame toekomst voor alle Zeeuwen," vertelt Teus Baars van Zeeuwind. "Dat doen we uiteraard door de energietransitie te versnellen, maar we vinden het ook belangrijk dat we bijdragen aan bredere maatschappelijke doelen. De schenking aan Méér Muziek in de klas is daar een mooi voorbeeld van."

Méér Muziek voor het speciaal onderwijs
"Vanuit ons gezamenlijke standpunt dat alle kinderen in Zeeland de mogelijkheid krijgen met muziek in aanraking te komen, is dit een heel mooi initiatief," vertelt Robert Vroegindewij van Muziekschool

Zeeland. "Muziekschool Zeeland is als uitvoerende partij dan ook enorm blij met deze impuls vanuit Zeeuwind in samenwerking met Méér Muziek in de Klas om binnen het speciaal onderwijs extra aandacht te schenken aan muziek."

Meer weten over stichting Méér Muziek in de Klas

Wil je meer weten over stichting Méér Muziek in de Klas of wil je zelf ook een extra donatie doen? Op de website www.meermuziekindeklas.nl vind je meer informatie over de stichting en staat er uitgelegd hoe je een donatie kunt doen.

Ken jij ons
3000ste lid?

Ken jij nog iemand die past bij Zeeuwind?

Nodig ze uit om lid te worden. Het 3000ste lid
ontvangt een speciaal en duurzaam cadeau!

Colofon

Uitgave:

Coöperatie Zeeuwind | Juni 2022

Fotografie: Evert van Moort, Zeeuwind
en Shutterstock

Copy: Joyce Gyselinck, MarjolijnBvL Tekstschrijver,
Nilsson Agency

Ontwerp en realisatie: Nilsson Agency

Postadres:
Postbus 5054
4380 KB Vlissingen

Bezoekadres:
Edisonweg 53G
4382 NV Vlissingen

T 0118 - 47 41 87
E info@zeeuwind.nl
www.zeeuwind.nl

